

Побічні дії ліків: класифікація проявів, види реакцій та їх реєстрація

Зміст

- [1 Що таке побічні дії ліків](#)
- [2 Види побічних дій](#)
- [3 Пов'язані з фармакологічними властивостями](#)
- [4 Класифікація проявів](#)
- [5 Реєстрація побічної дії лікарських препаратів](#)
- [6 Відео](#)

Абсолютно всі препарати мають побічні ефекти, починаючи від аспірину, закінчуючи сильнодіючих антибіотиком, отпускаемым за рецептом. Деякі медикаменти викликають лише легкий дискомфорт, інші – можуть завдати серйозної шкоди здоров'ю. Часто виникає алергія, або проблеми з травним трактом. Вивчивши побічні дії лікарських засобів і реакцію організму на різні таблетки, можна уникнути неприємних наслідків.

Що таке побічні дії ліків

Багатьом людям цікаво дізнатися, що таке побічний ефект? Лікарі визначають термін як вторинне вплив на організм, яке виникає на додаток до очікуваного терапевтичного дії вакцини. Якщо говорити простіше, то це сторонні симптоми, викликані лікуванням. Всі медикаменти можуть дати небажану реакцію, особливо якщо людина приймає їх без припису лікаря. Однак навіть лікарська терапія, призначена лікарем, викликає побічну дію препарату. Її результат розрізняється для кожної людини, в залежності від факторів ризику, які включають:

- самопочуття;
- вік;
- вага;
- підлога;
- генетичну схильність;
- етнічну приналежність;
- загальний стан здоров'я.

Причини

Людина може виявити побічну реакцію на початковому етапі прийому препарату, або при завершенні терапії. Також небажана дія виникає під час зменшення або збільшення терапевтичної дози. Є ще кілька причин прояву побічних симптомів. Вони представлені нижче:

- тяжке порушення правил запропонованого лікування (зниження дозування, зміна препарату);

- погана взаємодія лікарських засобів;
- індивідуальна реакція організму;
- алкоголь, шкідлива їжа;
- прийом гормонів;
- неякісні медикаменти.

Побічна реакція може бути специфічною (пов'язаною з властивостями ліки) і неспецифічною (з індивідуальними особливостями організму і типами рецепторів). Є ряд протизапальних препаратів, які чинять протимікробну дію, знімають набряк, але у них є свої протипоказання. Однак іноді лікарі радять продовжити прийом лікарського засобу (навіть дітям). Чому це відбувається? Ось кілька причин:

1. Лікуючі властивості медикаменту діють ефективно і перевершують незначні побічні ефекти (наприклад, при виробленні ферментів печінки).
2. Небажана реакція зникає після перерви.
3. Зниження дози полегшує стан хворого.

Частота виникнення

Більшість препаратів, які належать до певної фармакологічної групи, не дають побічних реакцій при дотриманні приписів лікаря, спеціальної дієти і т. д. Якщо ж вони проявляють свою дію, то в слабкій формі. Однак може виникнути непереносимість лікарського засобу або одного з хімічних речовин. В цьому випадку, потрібно звернутися до фахівця, який порадить інші таблетки. Іноді виключення певних продуктів, зниження дози медикаменту допомагає полегшити самопочуття.

Види побічних дій

Небажані реакції бувають декількох типів. З цієї причини слід розібратися, яку дію виникає при прийнятті того чи іншого лікарського засобу. Варто зазначити, що наслідки розрізняють за формою тяжкості. Виділяють:

- легкі (поява болю в скронях, голові, зниження концентрації, легка нудота, блювання);
- помірні (вимагають скасування засобу або його заміни);
- важкі (несуть загрозу життю або серйозної шкоди здоров'ю);
- смертельні (викликають летальних результат).

Існує ряд можливих побічних дій, пов'язаних з вагітністю, які не можна обійти увагою. Розрізняють:

1. Ембриотоксический. Характерно порушення органогенезу в першому триместрі.
2. Мутагенний. Пошкодження генетичного апарату зародкової клітини, зміна генотипу плода.
3. Тератогенний ефект. Виявляються проблеми розвитку поду у вагітної жінки.

Пов'язані з фармакологічними властивостями

Багато лікарські засоби безпечні для здоров'я. Їх побічні ефекти чинять слабку дію, або зовсім не помітні. Всі наслідки прописані в інструкціях. Однак деякі медикаменти можуть викликати небажану реакцію організму. Більшість таких препаратів для прийняття всередину викликають проблеми з ШЛУНКОВО-кишкового тракту, захворювання печінки. Зовнішні засоби сприяють появі алергії. До вторинних побічних реакцій відносять дисбактеріоз. Крім перерахованих дій,

- небажані ефекти проявляються в наступних формах:
- токсичної;
- імунобіологічної;
- у вигляді ідіосинкразії.

Токсичні

Це найбільш часто зустрічаються побічні дії у медичній практиці. Клінічний прояв токсичного ефекту викликано не тільки лікуванням антибіотиками, або іншими сильнодіючими препаратами, але й різними відварами, таблетками на основі трав. Реакція виникає при збільшенні дози, непереносимості певного інгредієнта, накопичення токсинів всередині організму. Найчастіше

спостерігається аритмія (порушення серцевого ритму), запаморочення, нудота.

Алергічні

Механізм виникнення алергічних реакцій розвивається при гіперчутливості імунної системи на певний препарат. Ступінь тяжкості залежить від дози введеного кошти та індивідуальних особливостей пацієнтів. Людина може бути генетично схильний до алергії, тому перед призначенням ліки, мазі, крему слід провести спеціальний тест на виявлення алергенів. До списку серйозних ускладнень можна віднести анафілактичний шок.

Імунобіологічні

Препарати з імунобіологічним дією використовуються для лікування таких захворювань, як псоріаз, ревматоїдний артрит, вовчак, хвороба Крона, виразка, рак і т. д. Ін'єкції з ліками вводять внутрішньовенно або прямо під шкіру. Найбільш поширеними побічними ефектами є:

- інфекція;
- втрата волосся;
- анемія;
- поява синців.

Ідіосинкразія

Механізми, що викликають ідіосинкразическіе побічні реакції організму, не вивчені до кінця. Багато лікарі не можуть знайти причини їх прояву. Цей тип багато в чому непередбачуваний і тому небезпечний. Однак такі побічні ефекти виникають вкрай рідко. Приклади небажаних дій препаратів:

- висип;
- жовтяниця;
- анемія;
- дисбактеріоз;
- зниження кількості лейкоцитів;
- захворювання нирок;
- розлад нервів;
- погіршення зору або слуху.

Класифікація проявів

Чутливість організму до лікарських засобів може виникнути у будь-якого пацієнта, у тому числі і в людини, генетично схильних до алергічної реакції. Однак прояв небажаного дії відрізняється в кожному конкретному випадку. Які побічні ефекти лікарі розрізняють:

- роздратування, ураження шкіри;
- шлунково-кишкові розлади;
- судоми;
- погіршення серцевої та мозкової діяльності;
- сухість у роті;
- лихоманку;
- сонливість;
- порушення дихання;
- проблеми з нервами;
- зниження функції печінки;
- психічні розлади.

Ураження шкіри

Це наслідок найчастіше викликано канцерогенним ефектом медикаменту. Ураження шкіри схильні люди, які проходять лікування хіміотерапією, або пацієнти, у яких виражена алергія на певний препарат. У простіших випадках проявляється шкірна реакція у вигляді подразнення, почервоніння шкіри. Варто відзначити, що поразка може носити незалежний характер, воно зберігається тривалий час, викликає дискомфорт. Наприклад, при гіперчутливості до пеніциліну найчастіше виникають пухирі, свербіж.

Гематологічні

Багато ліків несприятливо впливають на гематологічну систему, периферичні клітини крові, артеріальні судини. Реакція організму залежить від метаболізму, прописаної дози та курсу лікування. Після припинення

прийняття медикаменту клітини часто відновлюються. Основні побічні ефекти включають:

- анемію;
- геморагічний синдром;
- тромбоцитопенію;
- нейтропенію;
- макроцитарну (мегалобластну) анемію.

Травні

Більшість препаратів, які людина приймає всередину, діють на травну систему. Таблетки часто дратують слизову оболонку шлунка, викликають дискомфорт. При наявності характерних захворювань (виразки, гастриту, панкреатиту) побічні ефекти стають більш яскраво вираженими. Симптомами є:

- біль при ковтанні їжі або рідини;
- відчуття, що ліки «застрягли» в горлі;
- ниючий біль у шлунку і животі.

Дихальні

Застосування певних лікарських засобів призводить до різноманітних респіраторним наслідків. Вакцина може викликати проблеми з диханням, призвести до набряку трохеї, легенів, мови. Порушення циркуляції повітря негативно впливає на організм, тому при перших же симптомах слід припинити прийом препарату і звернутися до лікаря за екстреною допомогою. В іншому випадку, організм може серйозно постраждати.

З боку нервової системи

Деякі ліки знижують активність центральної нервової системи, перешкоджають процесу регулювання неврологічних імпульсів. Вони чинять

негативний вплив на спинний і головний мозок, що призводить до погіршення зору, слуху, дотику, підвищення дратівливості і т. д. При тривалому лікуванні може виникнути інсульт, тому дуже важливо проводити терапію під наглядом кваліфікованого спеціаліста.

Серцево-судинні

Ще однією поширеною побічною реакцією є порушення серцево-судинної діяльності. Небажані наслідки можуть викликати антидепресанти, діуретики, нестероїдні протизапальні ліки. Вони сприяють появі аритмії, виводять калій з організму. Проблеми виникають навіть у спортсменів, які тривалий час приймають анаболічні стероїди для нарощування м'язів. Люди, які використовують Віагру, теж знаходяться в зоні ризику виникнення побічних ефектів.

Психічні

Такі побічні реакції найчастіше дають опіюїдні анальгетики. Однак інші препарати теж можуть викликати апатію, дратівливість і навіть депресію. Небезпека полягає в тому, що виявити небажані дії подібного роду набагато важче. Людина може «списувати» на настрій, стрес, втома, рутину, погане самопочуття. Іноді тривалий прийом певних медикаментів викликає психічні відхилення, неадекватну емоційну реакцію. Щоб уникнути побічних ефектів, пов'язаних з психікою, слід дуже уважно поставитися до прийому медикаментів.

Реєстрація побічної дії лікарських препаратів

Гіперчутливість до лікарських засобів є однією з найпоширеніших проблем сучасного суспільства. За статистикою, 1 з 8 чоловік страждає від негативного впливу препарату на організм. Тому при виникненні побічних реакцій, лікарі зобов'язані повідомити про них у відповідну інстанцію. Це регламентовано наказом Міністерства охорони здоров'я і соціального розвитку Російської Федерації. Моніторинг безпеки медикаментів дозволяє контролювати дію ліків і запобігати негативні наслідки.

Побічні дії ліків Побочные действия лекарственных препаратов

31 мая 2014

Лекцию читает Дон Мертон Бут — профессор анатомии